וכל מאמינים

א וועכנטליכע בלעטל ארויס געגעבן דורך בני אמונים

פרשת ויגש תשפ"ד שנה י | גליון מס' 513

בני אמונים
מתחזקים בעניית אמן

ת.ד 102 בני ברק | פקס : 03-5055919
9139191@gmail.com

פניני אמונים

פערל ווערטער אויף תפילה אין די פרשה

א פנים קעגן א פנים ביי א ברכה

"וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת יַעֲקֹב אָבִיו וַיַּעֲמִדֵהוּ לִפְנֵי פַרְעֹה וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פַּרְעֹה"
(מז ז)

די תוה"ק דערציילט אונז אז ווען יוסף האט געברענגט זיין פאטער יעקב אבינו פאר פרעה האט ער אים אוועקגעשטעלט און יעקב אבינו האט געבענטש פאר פרעה. אויבנאויף איז שווער וואס וויל די תורה זאגן מיט דעם אז יוסף הצדיק האט אוועקגעשטעלט יעקב אבינו פאר פרעה, עס וואלט דאך געווען עס זאל שטיין אז ער האט אים געבענטש. וואס וויל ער מיר לאזן הערן מיט דער "וַיַּעֲמִדֵהוּ לִפְנֵי פַרְעֹה"?

נאר געט צו פארשטיין **רבי משה הכהן פון נאראל**, דער רב פון די שטאט מעץ:

נאר עס קען זיין אז די תורה הק' קומט דא לאזן הערן די באקאנטע גמרא אין [סוטה לח א] אז ברכת כהנים דארף געזאגט ווערן 'פנים כנגד פנים', ווען די כהנים זענען אויסגעדריידט קעגן די פאלק. מען לערנט ארויס פון דעם מאמר אז די ריכטיגע און די מקובל'דיגע וועג פון א ברכה איז ווען דער וואס בענטש שטייט אויסגעדריידט מיט'ן פנים צו דער וועמען ער ווינטשעט אן.

צו לאזן הערן אז יעקב אבינו האט זיך אזוי געפירט, דערציילט אונז די תוה"ק, אז איידער יעקב אבינו האט געבענטש פרעה, האט ער אים אויסגעדריידט צו אים.

עס קען זיין אז צוליב די בחינה איז אויך דער סדר פון ברכת כהנים אזוי אז די נאך די ערשטע פסוק "יברכך ה' וישמרך"" זאל מען זאגן די קומענדיגע פסוק "יאר ה' **פניו אליך** ויחנך", ווייל אין די פסוק בעט מען פון הקב"ה אז די ברכת ה' זאל זיין אין די בחינה פון 'פנים כנגד פנים', ווי עס איז די צורה פון די א ריכטיגע ברכה.

'ברכת טוב' [ונציה תע"א]

פניני אמונים

פערל ווערטער אויף תפילה אין די פרשה

'שירת דבורה'

אין ספר שופטים (פרק ה) טרעפט מען די שירת ההודאה וואס דבורה הנביאה האט געזינגען נאך די נצחון וואס כלל ישראל האט געהאט קעגן דער מלך יבין, דער קעניג פון כנען.

כלל ישראל איז ארויס אין א מלחמה מיט אים נאך דעם וואס דבורה הנביאה האט באקומען די נבואה פון הימל אז זי זאל ארויסגיין מיט אים אין א מלחמה, נאך דעם וואס כלל ישראל איז פאר צוואנציג יאר געווען אונטערטעניגט אונטער די הערשאפט פון דעם כנענישן קעניג.

די שירה פון דבורה הייבט זיך אן וַתָּשַׁר דְּבוֹרָה וּבָרָק בֶּן אֲבִינֹעַם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר; בִּפְרֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרֲכוּ ה'".

אויף דעם פסוק דרש'נט דער תנא דבי אליהו [רבה פרק יא] "במי נפרע להם הקדוש ברוך הוא לישראל מאומות העולם? בבני אדם שמשכימים ומעריבים לבית הכנסת ולבית המדרש ועונים אמן".

עס איז וואונדערליך צו זען ווי אזוי גלייך ווען דבורה הייבט אן זאגן איר שירה און רעכנט אויס אז די זכות פון כלל ישראל ניצול צו ווערן אין די מלחמה איז געווען די זכות פון זיך פעדערן און ענטפערן אמן! מיטן דאס ארויסברענגען איז דבורה געקומען אויסלערנען כלל ישראל די גרויסע אחריות וואס יעדער איד האט, מקפיד צו זיין צו ענטפערן אמן אלעמאל און בפרט אין א צייט פון מלחמה, ווען מען איז אין קריג, קעגן א פאלק וואס זוכט אונז אונטערצוברענגען.

נישט אומזינסט חזר'ט זי איבער די זעלביגע נקודה אביסל שפעטער ביי די שירה זאגנדיג די ווערטער:" "לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו ה'".

מיט דעם חזר'ט זי נאכאמאל איבער די חשיבות פון די אידן וואס האבן אוועקגעגעבן פון זייערע צייט און זענען אויפגעשטאנען פרי ארויסצוהעלפן כלל ישראל, צו קענען בענטשן כלל ישראל בשלימות, מיט ברכות וואס ווערן געענטפערט מיט אן אמן.

איך האב אינזינען געהאט אז עס קען זיין נאך מער ווי דעם, עס קען זיין אז דער עצם זאך פון ענטפערן אמן אי הלכה למעשה מרומז אין דעם ערשטן פסוק פון די שירה:"וַתָּשַׁר דְּבוֹרָה וּבָרָק בֶּן אֲבִינֹעַם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר".

ווען מען איז מדייק אין די ווערטער זעט מען אז זי האט גענוצט די לשון 'ותשר' ווען לכאורה וואלט אנשטאט דעם געדארפט שטיין 'וישירו'? נאר עס קען זיין אז דאס קומט טאקע דער פסוק מרמז זיין דא, עס קען זיין אז זי האט געזינגען און ברק האט געענטפערט אמן און ווייל ער האט גענטפערט אמן נאך איר ברכה איז עס ווי ער האט אליין געזינגען.

•

איר וועט זיכער פרעגן וואס האט מיר צוגעברענגט אז איך זאל נאכאמאל עוסק זיין אין די שירה פון דבורה הנביאה? נאר די תשובה איז אין דעם קומענדיגן ערב שבת הבעל"ט י"ז טבת, וועט אויספאלן די ערשטע יארצייט פון מיין מאמע אמי מורתי מרת דבורה בת הרה"ח ר' דב ע"ה, און זי אויך אזוי ווי דבורה הנביאה פלעגט טאג נאך טאג אויפשטיין און מרומם זיין די וואס שטייען אויף צוגיין אין שול, אז זיי זאלן ענטפערן אמן. פאר לאנגע יארן האט זי מיר באגלייט אין מיינע וועגן סיי ביים גרינדן די 'בני אמונים' באוועגונג און סיי דורך עס מוטיגן אז איך זאל אנגיין מיט איר ווייטער און ווייטער. אירע חיזוק ווערטער איז געווען פאר מיר א שטארקער שטופ אנצוגיין ווייטער און וואונדערליך איז געווען אז ממש צוויי שעה איידער איר הסתלקות מיט א מיתה נשיקה בין איך געווען אין ארץ ישראל און איך האב געהאט די זכיה צו ווערן געבענטשט פון איר.

עס איז וויכטיג אנצוצייכענען אז מיין מאמע ע"ה איז געווען אין די בחינה פון "נאה דורש ונאה מקיים". טאג טעגליך פלעגט זי זאגן די ברכת השחר מיט א געוואלדיגע שמחה, מיט געפיל, אפגעבנדיג שבח והודיה פאר'ן בורא כל עולמים אויף איר חלק, אזוי אויך האט זי שטענדיג מקפיד געווען אז איינער זאל זיין זייטיג צו איר און קענען ענטפערן אמן אויף אירע ברכות.

עס איז נישט קיין שום ספק אז נאר בזכות דעם האט זי זוכה געווען אויסצולעבן אירע יארן געזונטהייט, מתוך נחת ושמחה.

די הייליגע חכמים האבן מבטיח געווען (תנחומא צו ז): "כל מי שהוא עונה אמן בעולם הזה זוכה לענות אמן לעולם הבא. מנין? שנאמר (תהילים מא יד): 'ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם אמן ואמן' - אמן בעולם הזה ואמן בעולם הבא".

לויט דעם קומט אויס אז די - שירת דבורה - וואס מיין מאמע האט אנגעהויבן אויף די וועלט איז זיכער ממשיך אויף יענע וועלט און זי וועט ממשיך זיין זוכה צו זיין און ענטפערן אמן, אויך אויף יענע וועלט.

ובכן זאל הקב"ה געבן אז מען זאל שוין זוכה זיין בקרוב צו זען אין די גאולת ישראל, ווען עס וועט מקויים ווערן דער 'יקיצו וירננו שוכני עפר' און מיר וועלן זוכה זיין אז עס וועט שוין מקויים ווערן ביי אונז דער פסוק פון תהלים: [עב, יט] 'וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן'.

מיט א קריאה פון "בהתנדב עם ברוך ה'"
שבת שלום

יעקב דוב מארמארשטיין

— א תפילה פון די טיפסטע טיפעניש —

אויך אין די שווערע און ביטערע מיטמאכעניש וואס כלל ישראל איז אריבער דער פארלאפענער שמחת תורה, ווען אידיש בלוט האט זיך ליידער געגאסן ווי וואסער, האט מען געקענט זען און הערן אויסטערלישע השגחה פרטית און הימלישע ניסים, וואס האבן פאסירט צו אידן.

צווישן די לאנגע ליסטע פון זעלטענע ישועות און סיפורים וועלכע האבן אריינגעבלאזן חיות אין אסאך אידן האט ארויסגעשטאכן די ערציילונג פון די 'פריקער' משפחה וועלכע האט יארן לאנג געוואוינט אין די קיבוץ בארי, די קיבוץ וועלכע האט ליידער מיטגעליטן אזויפיל אין דעם טאג, ווערנדיג א סימבאל צו די ביטערע געשעענישן פון די לעצטע תקופה.

פון אייביג אן איז די פריקער משפחה געווען א אויסנאמליכע ערשיינונג אין די 'בארי' קיבוץ. צווישן אזויפיל אידן וועלכע האבן ליידער נישט זוכה געווען צו זיין שומרי תורה ומצוות, האט זי זיך געהאלטן שטארק, ווען זי פראבירט אויף אן איידעלער וועג און מיט דרכי נועם, אריינצוברענגען א רוח קדושה אין די שטארקע וויסטעניש וואס עס האט געהערשט אין דער קיבוץ.

די שול אין די קיבוץ בארי

איינס פון די שטארקע אויפטוענגען וואס זי האט מצליח געווען אריינצוברענגען איז געווען אז נאך לאנגע יארן וואס דער קיבוץ האט נישט געהאט קיין אייגענע שול, האט זי מצליח געווען אויף צו בויען א שול אין דער הארץ פון דער קיבוץ.

ווען זי האט ארויפגעברענגט דער געדאנק אז זי גייט דא אויפבויען א שול, איז עס געווארן אויפגענומען מיט גרויס קעגנערשאפט אבער ענדע האט זיך עס איבערגעדריידט און די שול איז געווארן א צענטראלע חלק פון דעם קיבוץ און עס פלעגן קומען צו איר דאוונען אסאך אידן, בפרט אין די שבתים און מיט די יארן איז עס געווארן א צענטערפונקט פאר אידן וואס האבן געוואלט געהאלפן ווערן מיט א ישועה.

די אידן פלעגן קומען צוגיין צו די שול און זיך אויסגיסן אין איר דאס הארץ און גע'פועל'ט אין איר ישועות.

אסאך הארץ און אסאך שווייס האט זי אריינגעגאסן אין די שול און אין די קיבוץ, ביז ווען עס איז געקומען צוגיין יענער שמחת תורה צופרי' און זיי האבן זיך ווי גאנץ כלל ישראל אויפגעוועקט צו די פייפערי".

אין סעקונדעס זענען זיי אריינגעלאפן אין די שעלטערס גלייבנדיג אז עס וועט נישט געדויערן לאנג און מען וועט קענען ארויסגיין פון איר און גיין צו די שטאטישע שול און דארטן אנפירן מיט די סדר פון שמחת תורה, אבער עס האט נישט געדויערט לאנג און זי איז דערגאנגען דעם סוד אז די יעצטיגע שיסערי" איז נישט ווי ביז יעצט, עס איז עפעס מער.

א דערשראקענער זענען זיי אריין אין די שעלטער. דארט זענען זיי געווען זעקס מענטשן ווען אין די לעצטע מינוט נעמט די משפחה אריין מיט זיך נאך אן איינזאמער מענטש וועמען זיי האבן געטראפן שוצלאז אין זייער שכינות.

פון די געשרייען און פון דער ארום האבן זיי פארשטאנען אז עס איז א שאלה פון צייט ביז ווען די טעראריסטן וועלן אנקומען צו זיי אין די שעלטערס און עס אויפברעכן און זיך אריינרייסן אינעווייניג, אזוי ווי זיי האבן געטון אין אנדערע שטעט.

עס האט נישט געדויערט לאנג און זיי האבן געהערט די טעראריסטן אריינקומען צו זיי אין שטוב. מיט א ברוטאלישקייט האבן זיי צובראכן אלעס וואס עס איז זיי געשטאנען אין וועג און זיי האבן זיך געגרייט אויפ'ן ערגסטן.

די שטוב פון די פריקער משפחה געפינט זיך אין א צענטראלע ארט פון דער קיבוץ, פון איר קען מען זען אלעס וואס טוט זיך אין די ארומיגע צימערן און די רשעים האבן עס טאקע גענוצט אלץ א קאמענד צענטער.

די מצב איז געווען הילפלאז אבער דא איז געקומען צוגיין די שטארקקייט פון די פרוי און זייענדיג אין די צרה האט זי אנגעהויבן צו זאגן תהלים און מתפלל זיין פאר'ן בורא כל העולמים, אז ער זאל זיך דערבארעמען אויף איר.

זי האט געזאגט אז זי האט מקבל געווען פון אירע עלטערן אז הקב"ה הערט אויס יעדע תפילה פון א איד און ממשיך געווען מתפלל צו זיין. פון טיפעניש פון הארץ האט זי מקבל געווען אויף זיך דעם דין און געבעטן אז הקב"ה זאל זיך מרחם זיין אויף אירע קינדער און די וואונדער האט פאסירט.

אין די צייט ווען ארום און ארום האט זיך געטון הריגות האט זי עס איבערגעלעבט. ארום און ארום איר הויז זענען געשטארבן מענטשן. אויך ביי איר אין שטוב האט זי אפגעטון א שלאכט, אבער ווי זי וואלט ווען געווען פארזיכערט איז זי געבליבן לעבן און נאך עטליכע שעה איז מען איר געקומען ארויסראטעווען פון דארט, זי מיט אירע זעקס מענטשן, האבן איבערגעלעבט די שווערע צייטן.

די טעראריסטן האבן געוואוסט אז זיי זענען דארט, אבער זיי האבן זיי איבערגעלאזט דארט.

עס האט געדויערט עטליכע טעג ביז ווען זיי האבן געקענט צוריקגיין צו זייער שטוב. אנקומענדיג אהין האבן זיי געזען ווי אזוי די שטוב איז חרוב ונחרב, עס איז גארנישט געבליבן, מיט אן אויסנאם פון טלית מיט תפילין, די סידורים, אויך די סוכה וואס איז געבויט געווארן אינדרויסן.

אויך די שול, די ספרי תורה, וועלכע מען האט לעצטענס מנדב געווען איז געבליבן גאנץ.

מיט א קענטליכע רירענדע שטומע האט פרוי פריקער זיך אנגערופן אז זי דאנקט הקב"ה, אז טראץ וואס ער האט אוועקגענומען איר שטוב, אירע שכנים, האט ער אפגעשוינט די וויכטיגסטע זאך, די שול פון דער ישוב.

דער עניית אמן איז א חלק פון די ברכה

די ווערד פון א ברכה וואס ווערט גענטפערט מיט אן 'אמן'

עס איז דא דיעות וואס זאגן אז דאס וואס חז"ל האבן געזאגט אז די ווערד פון א ברכה איז צען זהובים און ווער עס איז מפסיד אזא ברכה פאר אזא צווייטן איז מחוייב צו באצאלן פאר'ן צווייטן די סומע, איז נישט געזאגט געווארן נאר אויף א ברכה וואס איז געזאגט געווארן מיט א קול און מען האט גענטפערט אויף איר אמן, ווייל אויף א ברכה וואס מען האט נישט גענטפערט אויף איר אמן איז די ווערד נישט די זעלבע.

מקורות וביאורים:

די גמרא אין מסכת חולין [פז. א] זאגט אז די שכר פון א ברכה איז צען זהובים און ווער עס כאפט אויס א צווייטן מיט א ברכה וועט זיין מחוייב צו באצאלן יענעם די סומע.

אין ספר 'אור זרוע' (הלכות כיסוי הדם שצט) ברענגט ער אראפ בשם רבי יהודה החסיד אז דער מקור פון די חכמים אז די ווערד פון א ברכה איז צען זהובים שטאמט ארויס פון די פסוק, וואו עס ווערט דערציילט איבער די תכשיטים וואס אליעזר האט געגעבן פאר רבקה. דארטן שטייט (בראשית כד כב): "ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידיה **עשרה זהב** משקלם".

לכאורה פארוואס דארף דער פסוק אויסשמועסן די וואג פון די צוויי צמידים, אז זיי וועגן צען זהובים, נאר די תורה הק' וויל אונז לאזן וויסן די ווערד פון א ברכה, ווייל די צמידים האט מען נישט געגעבן פאר רבקה א מתנה, נאר פאר די שכר וואס זי האט געבענטשט דעם באשעפער און ווי עס שטייט שפעטער אויסגעפירט אין פסוק (שם כז): "ברוך ה' אלקי אדני אברהם".

פון דעם לערנט מען ארויס די ווערד פון א ברכה, אז עס איז צען זהובים. דער תורת חיים (ב"ק צא ב) לייגט צו אז אויך דער לשון איז מדוייק, אז ווען דעם האבן חכמים געזאגט אז די ברכה איז ווערד צען זהובים און נישט געזאגט דער צען דינר אדער צען סלעים ווייל עס איז כלשון הכתוב "עשרה זהב".

אז מיר ווייסן שוין פון וואו מען לערנט ארויס אז די שכר פאר א ברכה איז צען זהובים לאמיר גיין ווייטער און זען פון וואו מען לערנט ארויס אז עס איז נאר א ברכה וואס מען מאכט פארענט פון אנדערע.

דער שך אין (חו"מ שפב א ד) שרייבט אז די דערמאנטע שכר וואס מען געט פאר'ן שאדן מאכן א ברכה איז נאר פאר א ברכה וואס מען בענטש פאר אנדערע, אבער א ברכה וואס מען מאכט צווישן זיך, האט נישט דער זעלבער דין.

עס קען זיין בפשטות דער חילוק אז די מעלה פון א ברכה וואס מען מאכט פארענט פון אנדערע איז אז אויף אזא ברכה קען מען ענטפערן אמן און ווי עס שטייט שו"ת 'גור אריה יהודה' (סי' כד) און אין בשו"ת 'בית שערים' (או"ח סי' שנח). אבער אין דער ספר 'חשוקי חמד' (ברכות נג ב) איז ער מדייק אז עס האט נישט דווקא צו טון מיט'ן ענטפערן אמן, נאר אז די גרויסקייט פון מאכן א ברכה פאר אנדערע נעמט זיך פון דעם, אז דורכדעם איז מען מקיים די מצוה פון (ויקרא כב לב): "ונקדשתי בתוך בני ישראל".

פון די ווערטער פון חכמים אין (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך". האט רבנו תם (תוספות ב"ק צא ב ד"ה וחייבו) ארויסגעלערנט אז אויב דער שכר פון א ברכה איז צען זהובים איז א קל וחומר אז די שכר פון א ברכה איז צען זהובים. לויט דעם זאגט ער אז ווען מען האט איינעם אויפגערופן צו די תורה און איינער האט אים אויסגעכאפט איז ער נישט מחוייב צו באצאלן פאר אים, ווייל אפילו אז ער האט אים מפסיד געווען א ברכה, אבער ער קען נאך אלץ ענטפערן אמן און ווי געזאגט איז דער שכר פון ענטפערן אמן די זעלבע ווי די שכר פון א ברכה.

אגרות אמונים

א בריוו פון א געטרייער ליינער

לכבוד די חשובע מערכת פון 'וכל מאמינים'

שלום וברכה

אין די לעצטע וואכן האט דער נשיא פון בני אמונים הרב יעקב דוב מאמערשטיין שליט"א, מעורר געווען אין זיינע מאמרים, די גרויסע פליכט וואס עס ליגט אויף יעדן איינעם פון אונז זיך צו שטארקן אין עניית אמן, בפרט אין אזא צייט.

זיינע ווערטער האט ער געבויט אויף א רייע פון מאמרי חז"ל אויף די גרויסע סגולה וואס עס איז דא ווען מען זאגט אמת. ליינענדיג די מאמרים האט עס איבערגעלאזט אויף מיר א שטארקער איינדרוק און עס איז מיר איינגעפאלן צו צולייגן נאך א נקודה וואס איז נוגע דעם ענין.

די הייליגע חכמים זאגן אין (שבת לב א): "לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה, שאם יחלה אומרים לו: הבא זכות והפטר".

פרעגט דערויף דער בן איש חי אין זיין ספר בן יהוידע אז לכאורה איז דער מאמר חז"ל א שטיקל וואונדער. די חכמים זאגן אז א מענטש זאל זיך אנגרייטן א זכות און זיך פטר'ן מיט דעם זכות אבער מיר ווייסן דאך אז אין בית דין של מעלה ווייסט מען דאך אלעס, יעדער זאך וואס ער טוט קומט דארט צוגיין, ווי אזוי קען זיין אז מען זאל זאגן פאר'ן מענטש ער זאל ברענגען א לימוד זכות, פון וואו זאל ער ברענגען? דאס וואס ער האט דאך סייווי זענען זיי דאך אויך?

נאר געט ער צו פארשטיין אז חז"ל מיינען צו זאגן ער זאל ברענגען א פרישע זכות, דהיינו ער זאל זיך מקבל זיין א פרישע קבלה וואס ער האט נאכנישט געהאט און עס איז א זאך וואס ער איז נישט מחוייב צו טון מעיקר הדין און דאס זאל ער ברענגען פאר'ן בית דין של מעלה און דאס וועט אים ארויסהעלפן אין זיין דין.

עס קען זיין אז יעצט ווען מיר שטיין אין אן עת צרה און מען זאגט פאר'ן איד ער זאל זיך ברענגען א זכות און זיך פטר'ן און ווי געשמועסט דארף דער איד ברענגען א פרישע זאך, וואלט געווען א ראטזאמער זאך אז מען זאל זיך שטארקן אין די נושא פון אמן.

די נושא פון ענטפערן אמן איז סיי א גרויסע סגולה אבער נאך מער איז שייך ביי איר דער מוסיף זיין זכותים. אז א איד איז געוואוינט צו הערן אביסל אמן'ס א טאג, קען ער צולייגן נאך און נאך, דורכ'ן אויסהערן נאך און נאך ברכות און דאס איז א זכות, ווייל ער איז נישט מחוייב אין איר מעיקר הדין.

מען קען צולייגן צו דעם געדאנק וואס עס שטייט אין ספר נחלת יוסף (ח"א קונטרס אמן והלל אות קמו) אויפ'ן פסוק (דברים יב יא): "וכל מבחר נדריכם אשר תדרו לה'"; אז דער ווארט "מבחר נדריכם אשר" איז ראשי תיבות דער ווארט 'אמן'.

עס קומט אונז אויס אויסלערנען די מבחר פון די נדרים אויף וועלכע עס שטייט "אשר תדרו לה'" איז דער זאך שטארקן מיט'ן ענטפערן אמן.

בברכת התורה
אלכסנדר רובין - ברוקלין, ניו יורק

מען קען שיקן בריוון צו די פאקס: 08-9746102 אדער צו די אימעיל אדרעס: gmail.com@9139191

שערי ישועה

די סגולה פון ענטפערן אמן

דער 'אמן' פאסטקע

די מעשה וואס מיר ברענגען דא אראפ איז לעצטענס געווען אראפגעברענגט אין איינס פון די האטליניעס. וועלענדיג הערן די מעשה פון איר ערשטן מקור, האבן מיר עס שפעטער מברר געווען ערשטהאנטיג, ביז ווען מיר זענען אנגעקומען צו די מקור פון די מעשה.

די מעשה איז א זעלטענע נס וואס עס האט פאסירט צו א משפחה וואס וואוינט אין די שטאט רכסים און ווי אזוי זיי האבן געזען מיט אן אפענקייט דעם יד ה' און די גרויסע כח וואס דער ענטפערן אמן האט, אז זי איז א שומר און היט אפ פון אלע מזיקים.

די מעשה ציט אירע ווארצלען צו זעקס יאר פריער ווען עס נסתלק געווארן פון די וועלט דער קינדער דאקטאר ר' ירוחם אשר בענטעל זצ"ל.

ר' ירוחם אשר איז געווען זייער א טייערער איד. כל ימיו האט ער זיך אוועקגעגעבן פאר'ן כלל און פאר יארן לאנג איז ער געשטאנען אין שפיץ פון די קינדער אפטיילונג אין די 'לאנידאו' שפיטאל פון די שטאט נתני' און שפעטער פון די מעייני הישועה שפיטאל אין בני ברק.

דורכאויס די יארן איז ער פערזענליך געווען פארמישט אין די רעטונג פון הונדערטע אידישע קינדער, זייער אסאך וואס דרייען זיך היינט ארום אין די גאס און פירן שיינע אידישע שטובער זענען אים שולדיג זייער לעבן.

ר' ירוחם אשר איז געווען א גרויסער מומחה אין זיין געביט, אבער אויסערדעם איז ער געווען א גרויסער בעל יראת שמים. טראץ זיין ברייטער קענטעניס אין עניני רפואה, פלעגט ער זיך כסדר דורכרעדן מיט גדולי ישראל אויף טריט און שריט און זוכה געווען צו האבן ביי זיי אן אפענער טיר ווען זיי וויזן ארויס פאר אים זייער טיפע שעצונג פאר זיין עבודת הקו'.

אין די לעצטע יארן פון זיין לעבן איז ער ל"ע דיאגנאזירט געווארן מיט די ביטערע מחלה. ער האט מיטגעמטאכט זייער שווערע יסורים אבער טראץ דעם האט ער זיך געשטארקט ווי א לייב און איז אנגעגאנגען מיט זיין עבודת הקו', ווי גארנישט וואלט נישט געווען און ווייטער געראטעוועט נאך און נאך אידן זייענדיג זוכה אויפצושטעלן נאך און נאך דורות בישראל.

עס איז געווען אין יענער צייט ווען די בני המשפחה האבן זוכנדיג אן אונטערנעמונג וואס זאל זיין זכות לרפואתו און האבן באשלאסן אז זיי וועלן זיך שטארקן אין ענטפערן 'אמן' מיט כוונה, פאר זיין רפואה וועגן.

זוכנדיג אז דער אונטערנעמונג זאל זיין בשלימות האבן די בני המשפחה אנגעגרייט א גרויסער טאוועל און אויף איר אויפגעשריבן מיט א קלארקייט די כוונה'ס וואס מען דארף האבן ווען מען זאגט אמן און עס איינגעטיילט לויט ברכות, אז די אידן וואס דרייען זיך אין די אומגעגנט, זאלן קענען אינזינען האבן די אמן און וויסן די ריכטיגע כוונה וואס עס פעלט זיך אויס ביי יעדע ברכה באזונדער.

אז די אונטערנעמונג זאל באקומען א שטיקל קאליר האט מען אויסגעשטעלט אזוי אז ווער עס ענטפערט שיין אמן קלעבט ארויף אויף די טאוועל א קאליר, יעדער האט געהאט זיין קאליר פון סטיקערס און יעדער האט געקלעבט זיינע סטיקערס און די רעזולטאט איז געווען אז מען האט געהאט פאר זיך א טאוועל פול מיט פארבן, א זאך וואס האט אריינגעברענגט א שטארקער רייץ אין די משפחה אז מען זאל וועלן אנהאלטן און פארשטערקערן די אונטערנעמונג.

דער אפקלאנג פון די אפעראציע איז געגאנגען זייער ווייט. מער און מער מענטשן האבן עס געזען און געבעטן אז זיי ווילן זיך אנשליסן אין דעם און די זיכוי הרבים איז געווארן גרעסער.

ליידער, אויף אים איז שוין געווען אנגעשריבן די גזירה, אבער נאך זיין פטירה האט מען עס געמאכט לעילו נשמתו און עס איז געווארן פארשפרייט איבעראל ווען יעדער ווייסט אז ביי די בענטעל משפחה קען מען באקומען די טאוועלעך און אריינגיין אין די אפעראציע פון ענטפערן אמן מיט כוונה, ווי עס פאסט זיך.

פון יענע געשעעניש איז אריבער עטליכע וואכן און די טעלעפאן אין שטוב פון די בענטעל משפחה האט געקלינגען. אויפ'ן צווייטן זייט טרייבל האט זיך געהערט די קול פון א פרוי וואס וואוינט אין די זעלבע גאס.

איר קול האט זיך געהערט רירענד, זי געהאט צו דערציילן א געוואלדיגע געשיכטע וואס האט זיך לעצטענס אפגעשפילט.

"מיט צוויי וואכן צוריק". האט די פרוי אנגעהויבן איר ערציילונג.

"האבן מיר זיך איינגעהאנדלט די פלאקאט און מען האט אנגעהויבן ארויפקלעבן אויף איר צעטלעך. איינער פון מיינע קינדער האט געוואלט גרינגער מאכן, אז מען זאל קענען אין א גרינגע וועג, ארויף קלעבן די צעטלעך און אנגעשמירט די טאוועל מיט קלעב, אז מען זאל קענען אויף איר ארויפלייגן צעטלעך, אן וואס מען זאל דארפן אויפזוכן די צעטלעך און דא האט פאסירט א מורא'דיגע זאך".

די פרוי שילדערט ווייטער מיט א קענטליכע באגייסטערונג וואס עס האט פאסירט יענעם שבת צופרי ווען די קינדער האבן זיך אויפגעוועקט און געזען ווי אויפ'ן טאוועל ליגט צוגעקלעבט א שלאנג.

די שלאנג האט זיך געראנגעלט מיט'ן טאוועל, מיט אלע זיינע כוחות האט ער פראבירט זיך אפצורייסן פון דעם טאוועל אבער אן ערפאלג, עס איז אים בשום אופן נישט געגאנגען.

די קינדער זענען געווארן היסטעריש. מען איז ארויסגעלאפן פון צימער און געלאפן רופן א מומחה וועלכע קען זיך אויס מיט שלענג. ווען דער מומחה איז געקומען צוגיין האט ער נישט געגלייבט וואס זיינע אויגן זען.

די שלאנג איז געווען א גיפטיגער שלאנג, פון די שעדליכסטע וואס איז נאר דא.

"איר האט געהאט ניסים". האט דער מומחה אויסגערופן א באגייסטערטער זאגנדיג אז ער קען נישט פארשטיין ווי אזוי דער שלאנג האט נישט מצליח געווען זיך צו באפרייען פון דעם טאוועל.

דער איד האט נישט פארשטאנען אבער מיר האבן יא פארשטאנען, מיר האבן געוואוסט אז דאס איז דער כח פון דער 'אמן' אונטערנעמונג, וואס איז א שומר אויף אלע אידן, אין יעדן זמן.

שערי גן עדן

אמן און ברכות אין די וועג פונעם בעל הילולא

דער ציון הק' פון דער ארי דבי עילאי אין די שטאט בריגל [בעזעסקאו] אין פוילן.

דער אריה דבי עילאי י"ז טבת תר"ו

דער הייליגער אריה דבי עילאי הגה"ק רבי אריה לייב ליפשיץ זצוק"ל איז געבוירן געווארן אין די שטאט יערעסלאוו אין יאר תקכ"ז.

זיין פאטער וועמען מען האט אנגערופן ר' חיימ'ל ציצית מאכער איז געווען גאר א געהויבענער איד, דער הייליגער חוזה פון לובלין האט מעיד געווען אויף רבי חיים אז ער האט זוכה געווען צו רוח הקודש.

שוין פון קליינווייז אן האט זיך דערקענט אויפ'ן קינד אז ער וואקסט א גדול בישראל. אין די עלטער פון ניין יאר איז ער שוין געווען א בקי אין בבלי, אין ירושלמי און עס געקענט בעל פה. ווען ער איז אונטערגעוואקסן האט אים זיין טאטע געשיקט לערנען ביי רבי יצחק חריף, דער בעל פני יצחק.

שפעטער האט ער אויך געלערנט ביי דער בעל קצות החושן. לערנענדיג ביי אים איז ער איבעראל באקאנט געווארן אלץ אן עילוי עצום, מען האט אים אנגערופן 'רבי לייבוש חריף'.

אין די שפעטערע יארן איז ער געווען ביי דעם הייליגן חוזה פון לובלין זי"ע. דער הייליגער חוזה האט זייער געהאלטן פון אים און ער האט אים באשטימט צו זיין דער בעל תוקע אין זיין שול. פאר פינף און צוואנציג יאר איז ער געווען דער בעל תוקע אין שול און אדאנק אים איז אויך זיין גרויסער שווער דער בעל ישמח משה זי"ע געפארן קיין לובלין און איז געווארן פון די תלמידי החוזה.

אין מערערע שטעט האט ער משמש געווען ברבנות. ער איז געווען רב אין קראשאוו, אין שינאווא און נאך דעם איז ער אריבער קיין ווישניצא וואו ער האט געלעבט אלע זיינע יארן.

ממש סוף ימיו האט ער זיך באזעצט אין בריגל און דארטן איז ער נסתלק געווארן י"ז טבת תר"ו און ער ליגט טאקע דארט.

נאך זיין פטירה האט מען געדרוקט פון אים זיינע ספרים 'אריה דבי עילאי'. עס איז דא פון אים שו"ת און חידושים אויף ש"ס און די ספר 'ארי שבחבורה' אויף מסכת כתובות.

זיבן מאל

א הייליגער מנהג האט דער בעל 'אריה דברי עילאי' געהאט. טאג טעגליך פלעגן זיבן קינדער קומען צו אים און געבן צו הערן די ברכות און ער פלעגט אויף זיי ענטפערן אמן

('ארי שבחבורה' ליקוטים [ברוקלין תשס"א] עמ' פו).